

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De gemeente Zuidplas wil risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar houden. Om te zorgen dat de risico's in een verantwoorde verhouding staan tot de vermogenspositie van onze gemeente, is het van belang hierin inzicht te krijgen en te behouden. Pas dan zijn wij in staat om op verantwoorde wijze besluiten te nemen. Voor het verkrijgen en behouden van dit inzicht actualiseert de gemeente haar risico-inventarisatie tweemaal per jaar: bij de begroting en bij de jaarrekening. De gemeente gebruikt de uitkomst van de risico-inventarisatie voor het vaststellen van de vereiste weerstandscapaciteit en vergelijkt deze uitkomst met de daadwerkelijk beschikbare weerstandscapaciteit. De algemene reserve is de belangrijkste component van het weerstandsvermogen.

Wijzigingen beleid

Op 14 oktober 2014 is de nota risicomanagement 2014 vastgesteld met dien verstande dat het beleid geëvalueerd zal worden. Het college heeft tussentijds, naar aanleiding van commissievergaderingen Planning en Control, verbeteringen aangebracht (zie hierna).

De belangrijkste wijziging is dat de risico's niet uitsluitend netto in beeld worden gebracht, maar ook op bruto basis. Het verschil tussen een netto en een bruto risico is het nemen van beheersmaatregelen. Een netto risico is het risico dat resteert nadat er beheersmaatregelen zijn getroffen. De beheersmaatregelen zorgen ervoor dat het netto risico lager wordt ten opzichte van het bruto profiel. De netto risico's nemen we op in de risicosimulatie.

In 2018 wordt de nota risicomanagement geactualiseerd.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit gevolgen heeft voor het bestaande beleid. Het gaat dus om de robuustheid van de begroting. Een sluitende begroting zonder weerstandsvermogen betekent dat iedere tegenvaller een probleem oplevert. In dat geval staan de programma's en daarmee het beleid van de gemeente onder druk. Een buffer is daarom wenselijk. Hoe groot die buffer moet zijn is afhankelijk van het gemeentelijke risicoprofiel. Het weerstandsvermogen bestaat uit twee belangrijke onderdelen, te weten de risico's en de weerstandscapaciteit. De gemeente bepaalt weerstandsvermogen op basis van haar risicoprofiel.

Risico's

Onder een risico verstaan we de kans op het optreden van een gebeurtenis met een positief of negatief gevolg (tijd, geld, kwaliteit) voor een betrokkene. De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen, zijn de risico's die niet op één of andere manier zijn ondervangen en die financiële gevolgen kunnen hebben. Als deze risico's zich voordoen, dan worden ze opgevangen met het weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen en de risico's voor de gemeente hebben dus met elkaar te maken. Daarom wordt in de paragraaf weerstandsvermogen ook de samenhang en de risico's toegelicht.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is een verzamelterm van al de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt (of kan beschikken) om onvoorziene financiële tegenvallers te bekostigen. Voor deze tegenvallers is geen verzekering of voorziening beschikbaar. Het gaat hierbij om de buffers in het eigen vermogen, in de exploitatie en de middelen 'achter de

hand'. De gemeente maakt deze buffers vrij om onverwachte substantiële en niet-begrote kosten te dekken, zonder dat dit gevolgen heeft voor de uitvoering van het beleid. De gemeente maakt onderscheid tussen de incidentele- en de structurele weerstandscapaciteit. Dit biedt inzicht in de mate waarin tegenvallers kunnen worden opvangen.

In onderstaande tabel staan de saldi van de weerstandscapaciteit per 31 december 2017. Deze saldi zijn direct van belang voor de risicoanalyse.

Weerstandscapaciteit	bedragen x € 1.000		
	Incidenteel	Structureel	Totaal
<i>Weerstandscapaciteit exploitatie</i>			
Onbenutte belastingcapaciteit	-	3.640	3.640
Onvoorzien	-	100	100
<i>Weerstandscapaciteit vermogen</i>			
Algemene reserves	22.251	-	22.251
Vrij aanwendbare reserves	-	-	-
Stille reserves	-	-	-
Totale weerstandscapaciteit	22.251	3.740	25.991

In artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat dat de gemeente moet aangeven welke risico's het gemeentelijke vermogen kunnen aantasten en welke capaciteit beschikbaar is voor tegenvallers. Hierbij moet zijn aangegeven wat het beleid is ten aanzien van de risico's, van de capaciteit en de relatie tussen beide.

Risicoprofiel analyses lijnorganisatie en grondexploitaties

De gemeente heeft een actuele risico-inventarisatie gemaakt. Op basis van deze inventarisatie is het benodigde weerstandsvermogen berekend voor de risico's van alle beleidsterreinen. Van de grondexploitaties is een afzonderlijke risicoanalyse opgesteld.

Risicoprofiel analyses lijnorganisatie

Naar aanleiding van de uitgevoerde risicoanalyse (op basis van de wijzigingen zoals hiervoor aangegeven) wordt hierna het volgende overzicht toegelicht: Invloed van de belangrijkste risico's op het totale risicoprofiel op clusterniveau.

Risicogebeurtenis (op clusterniveau) Invloedpercentage

Risicogebeurtenis (op clusterniveau)	Invloedpercentage
1. Verbonden Partijen	44%
2. Zuidplaspolder	13%
3. Diverse financiële risico's	20%
4. Decentralisaties sociaal domein	15%
5. Organisatieontwikkelingen	3%
6. Overig	5%

Het invloedpercentage geeft weer in hoeverre de bovengenoemde clusterrisico's van invloed zijn op het totale risicoprofiel van de gemeente.

Voorbeeld:

Van het onderdeel verbonden partijen zijn de risicobedragen en kanspercentages ingevoerd. Na het uitvoeren van een risicosimulatie blijkt dat de verbonden partijen gezamenlijk voor 44% invloed hebben op het totale risicoprofiel.

Het totaal van alle invloedpercentages telt op tot 100%. Specifieke projectrisico's omtrent deelplannen van de Zuidplaspolder, zoals Moerkappelle-Oost en Zevenhuizen-Zuid, maken geen deel uit van de lijnrisico's. De risico's zijn wel meegenomen bij de projectrisico's van het Grondbedrijf, welke zijn opgenomen in de risicoanalyse van de grondexploitaties (zie hierna) en het MPG.

Het risicoprofiel (kans van optreden en maximaal financieel gevolg) van de verbonden partijen is ten opzichte van de risicoanalyse welke in de jaarrekening 2016 is opgenomen ongewijzigd. Dit komt doordat bij de begroting 2016-2019 het selfassessment (module voor het doorlichten van de verbonden partijen) nog niet is geactualiseerd. Het vervolg van de doorlichting van de Verbonden Partijen zal in het najaar van 2017 z'n beslag krijgen. Bij de Jaarrekening 2017 zal dit vertaald worden in een actualisatie van de risicoanalyse.

Ontwikkelingen ten opzichte van de risicoanalyse jaarrekening 2016

Er hebben ten opzichte van de vorige risicoanalyse (jaarrekening 2016) geen substantiële mutaties voorgedaan. Het gevolg is dat de invloedpercentages van de clusterrisico's geen noemenswaardige wijzigingen met zich meebrengen.

Bij de risico's decentralisaties Sociaal domein is het deelrisico Open einde regeling in de jaarrekening 2016 abusievelijk toegekend aan de diverse financiële risico's. Dit deelrisico is in de risicoanalyse voor de begroting 2018 alsnog toegekend aan het clusterrisico Decentralisaties sociaal domein. Dit verklaart dan ook het verschil van 10% (bij de jaarrekening 2016 was sprake van 5%).

Top 10 risico's

Hieronder volgen de 10 grootste risico's op netto basis. Netto basis houdt in dat rekening is gehouden met de maatregelen.

Nr. Risico	Maatregelen	Invloed (%)
1 Verbonden Partijen	De verbonden partijen worden periodiek doorgeïcht. Van deze doorlichting maakt een risicoanalyse onderdeel uit.	44%
2 Sociaal domein	De uitkering sociaal domein van het rijk is onvoldoende om aan de zorgvraag te kunnen voldoen. Hierdoor is sprake van een financieel risico.	15%
3 Grondbank RZG Zuidplas	Verliesvoorziening van €24 miljoen door de Grondbank, met een aandeel van 9% voor de gemeente. Dit komt neer op €2,16 miljoen.	13%
4 Negatieve afwijking uitkering gemeentefonds	Behoedzaam ramen van de algemene uitkering (€0,6 miljoen lagere raming dan bedrag in meircirculaire). Dit is met ingang van het jaar 2017 teruggedraaid. Er is geen sprake meer van een behoedzaamheidsbuffer.	8%
5 Afgegeven garanties op verstrekte geldleningen		7%
6 Juridische geschillen		4%
7 Brede School Moerkapelle (achterblijvende locaties niet herontwikkeld)	Ten behoeve van de Brede School Moerkapelle is een second opinion opgesteld. De kosten van nieuwbouw zijn opnieuw doorgerekend en er is een projectvoorstel neergelegd op basis waarvan tot besluitvorming kan worden gekomen. De meest recente leerlingenprognose is hierin meegenomen.	2%
8 De fractiekosten in verband met de organisatieontwikkeling kunnen hoger uitvallen dan waarmee in de begroting rekening is gehouden	Dit risico was aanvankelijk ingeschat op 50%. Doordat de reorganisatie steeds meer gestalte krijgt ontstaat er meer inzicht. Er wordt naar de huidige stand van zaken actief geanticipeerd waardoor het risico afneemt. Om deze reden is het risicopercentage bijgesteld naar 30%.	2%
9 Het wegvallen van cruciale functies kan leiden tot hogere kosten van inhuur ten opzichte van de begroting	Dit risico was aanvankelijk ingeschat op 50%. Doordat de reorganisatie steeds meer gestalte krijgt ontstaat er meer inzicht. Er wordt naar de huidige stand van zaken actief geanticipeerd waardoor het risico afneemt. Om deze reden is het risicopercentage bijgesteld naar 30%.	2%
10 Exploitatie dorps huis Op Moer		1%

Kansverdeling en risicosimulatie

De gemeente heeft een risicosimulatie uitgevoerd op basis van de netto risico's volgens de Monte Carlomethode. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag niet nodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden.

Voor het berekenen van de benodigde financiële buffer en het bepalen van de belangrijkste risico's voert NARIS een risicosimulatie uit op basis van 100.000 trekkingen. In iedere trekking wordt per risico bepaald of het risico zich voordoet (rekening houdende met het ingegeven kans %) en tegen welke omvang (rekening houdende met de omvang van de ingegeven financiële gevolgen). Op basis van alle 100.000 trekkingen is te bepalen wat de gemiddelde invloed is per risico binnen het risicoprofiel. De mate van invloed wordt uitgedrukt in het invloedpercentage.

Het invloedpercentage is afhankelijk van het kanspercentage en van de financiële gevolgen per risico, maar ook van de totale samenstelling van het risicoprofiel. Als een risico met een grote invloed wordt verwijderd uit het risicoprofiel, heeft dit gevolgen voor de invloedpercentages van de overige risico's (ook al wordt de kwantificering van de overige risico's niet aangepast): De invloedpercentages van deze risico's zullen toenemen.

In de nota risicomangement is door de raad bepaald dat het zekerheidspercentage gesteld is op 90% voor de lijnrisico's. De analyse wijst uit dat het 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van €6,8 miljoen (benodigde weerstandscapaciteit).

Uitkomst risicoanalyse

Het benodigde weerstandsvermogen bedraagt op basis van het 90%-criterium €6,8 miljoen. De begrote algemene reserve per 31-12-2017 bedraagt €22,25 miljoen. De ratio bedraagt hiermee 3,3 een getal dat in de nota risicomangement overeenkomt met de kwalificatie 'uitstekend'.

Risico's grondexploitaties

Voor het in beeld brengen van de risico's van de grondexploitaties heeft de gemeente een afzonderlijk risicoprofiel opgesteld. Deze risico's zijn recentelijk geactualiseerd in de Tussentijdse Rapportage Grondexploitaties (TRG) 2017, dat in oktober door de raad wordt behandeld. Bij het opstellen van het risicoprofiel van de grondexploitaties zijn deze risico's integraal overgenomen.

BIJLAGE BEHORENDE BIJ DE PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Inleiding

In 2016 is het BBV aangepast. Een van de wijzigingen betreft het verplicht opnemen van een uniforme basisset financiële kengetallen door gemeenten. Gemeenten en provincies moeten voortaan vijf kengetallen opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Met deze kengetallen kan er niet alleen een exacter beeld worden geschetst van de financiële positie van de gemeente Zuidplas, maar kan tevens deze positie makkelijker worden vergeleken met andere gemeenten.

Daarnaast wordt in de vernieuwde BBV een geprognosticeerde balans voorgeschreven, met het doel een betere raming en beheersing van het EMU-saldo te verkrijgen. Hierna is deze geprognosticeerde balans per 31 december 2018 opgenomen en een berekening van het EMU-saldo voor de jaarschijven 2019 - 2021.

Met het opnemen van deze geprognosticeerde balans, een meerjarig EMU saldo en de set van vijf kengetallen in de begroting wordt er meer transparantie geboden en wordt de raad verder in staat gesteld gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente.

Geprognosticeerde balans per 31 december van het betreffende boekjaar

Geprognosticeerde balans 31-12 van het betreffende boekjaar							<i>Bedragen x€ 1.000</i>
ACTIVA	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Vaste activa							
Immateriële vaste activa	2.070	2.307	2.196	2.085	1.974	1.870	
Materiële vaste activa	127.654	133.019	157.595	159.985	159.162	158.304	
Financiële vaste activa	14.313	13.935	13.417	12.887	12.353	11.823	
Totaal vaste activa	144.037	149.261	173.208	174.957	173.489	171.997	
Vlottende activa							
Voorraden	40.522	28.473	22.031	17.495	12.611	12.818	
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie*	44.296	44.967	25.107	20.390	15.623	8.080	
- Verliesvoorziening grondexploitatie	-6.642	-19.467	-6.049	-5.868	-5.985	1.765	
- Gereed product en handelsgoederen	-	-	-	-	-	-	
- Vooruitbetalingen	2.868	2.973	2.973	2.973	2.973	2.973	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	10.106	8.500	8.500	8.500	8.500	8.500	
Liquide middelen	744	-	-	-	-	-	
Overlopende activa	2.856	5.000	2.500	2.500	2.500	2.500	
Totaal vlottende activa	54.228	41.973	33.031	28.495	23.611	23.818	
Totaal generaal activa	198.265	191.234	206.239	203.452	197.100	195.815	
PASSIVA							
	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Vaste passiva							
Eigen vermogen	43.696	36.559	41.934	42.810	45.005	45.242	
Voorzieningen	20.491	21.170	20.589	20.809	20.560	20.464	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	110.281	106.537	102.807	99.371	95.930	94.059	
Totaal vaste passiva	174.468	164.266	165.330	162.990	161.495	159.765	
Vlottende passiva							
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan	15.226	18.968	32.909	32.462	27.605	28.050	
Overlopende passiva	8.572	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000	
Totaal vlottende passiva	23.798	26.968	40.909	40.462	35.605	36.050	
Totaal generaal passiva	198.266	191.234	206.239	203.452	197.100	195.815	

EMU saldo

Omschrijving	2017	2018	2019
	x € 1000,- Volgens begroting 2017	x € 1000,- Volgens begroting 2018	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2018
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-484	-168	-875
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	5.351	5.575	5.558
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	3.490	2.008	2.345
4 Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	10.286	15.840	7.837
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	7.536	3.184	3.253
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	19.867	18.887	10.715
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	2.485	3.163	2.126
10 Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11 Verkoop van effecten: a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee
b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo	7.917	4.115	4.527

schrijft voor dat de Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing de volgende kengetallen bevat:

- A. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- B. Solvabiliteitsratio;
- C. Grondexploitatie;
- D. Structurele exploitatieruimte;
- E. Belastingcapaciteit.

In onderstaand overzicht is een en ander schematisch weergegeven.

Financiële kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. Deze getallen kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een gemeente. Het BBV

Bron: Kennis openbaar bestuur

Op verzoek van de raad is een werkgroep in het leven geroepen die als adviesgroep naar de Programmacommissie Planning en Control de werking en strekking van deze set van kengetallen nader gaat verkennen. Via het verslag van de eerste bijeenkomst van de werkgroep (Z17.001155) is de raad op de hoogte gebracht van de eerste bevindingen, waaruit als belangrijkste conclusies naar voren kwamen:

- Kwantificeren van norm is lastig
- Niet sturen op kengetallen
- Kengetal is geen doel op zich, maar een middel om inzicht te krijgen
- Belangrijke beleidskeuzen met een grote financiële impact toelichten/onderbouwen met het effect op de kengetallen uit de schijf van 5

Beoordeling van de kengetallen

Een afzonderlijk kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie beoordeeld moet worden. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie, maar is dat afhankelijk of en wat er aan eigen vermogen en baten tegenover die schuld staat en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Het is dus, met andere woorden, niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente. Omdat de kengetallen in de eerste plaats bedoeld zijn om inzicht te geven in de financiële positie voor de horizontale verantwoording, is een externe normering niet aan de orde. Dit is een keuze van de gemeente zelf.

In onderstaande tabel zijn de verplichte kengetallen opgenomen. Voor het inzicht in het verloop zijn ook de kengetallen voor het jaar 2016 en de begroting 2017 opgenomen. Daarnaast wordt nog een vergelijking gemaakt met de gemiddelde kengetallen van gemeenten in Zuid Holland in 2017.

Kengetallen Zuidplas	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Gem. ZH
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Netto schuldquote	106%	121%	135%	142%	135%	135%	89%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	94%	108%	122%	128%	122%	122%	77%
Netto langlopende schulden per inwoner	€ 2.833	€ 2.773	€ 3.043	€ 2.898	€ 2.639	€ 2.583	n.v.t.
Solvabiliteitsratio	21%	19%	20%	21%	23%	23%	35%
Grondexploitatie	31%	45%	22%	19%	14%	14%	28%
Structurele exploitatieruimte	3,6%	0,9%	2%	1%	2%	1%	0,9%
Onbenutte belastingcapaciteit OZB als percentage van de	3%	3%	4%	4%	4%	4%	n.v.t.
Belastingcapaciteit	113%	113%	113%	113%	113%	113%	105%

A. Netto schuldquote/Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Netto schuldquote	bedragen * € 1.000,-			
	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Schulden	143.716	139.833	131.535	130.109
langlopende geldleningen	102.807	99.371	95.930	94.059
kortlopende geldleningen	32.909	32.462	27.605	28.050
overlopende passiva	8.000	8.000	8.000	8.000
AF: uitgezette middelen	11.000	11.000	11.000	11.000
financiële vaste activa excl. kapitaalverstrekingen en verstrekte leningen	-	-	-	-
kortlopende vorderingen	8.500	8.500	8.500	8.500
liquide middelen	-	-	-	-
overlopende activa	2.500	2.500	2.500	2.500
Saldo schulden	132.716	128.833	120.535	119.109
Saldo van de baten (excl. reserves)	98.247	90.965	89.404	88.474
Netto schuldquote	135,1%	141,6%	134,8%	134,6%

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zich geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

B. Solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio	bedragen * € 1.000,-			
	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
eigen vermogen	41.934	42.810	45.005	45.242
balanstotaal	206.239	203.452	197.100	195.815
Solvabiliteitsratio	20,3%	21,0%	22,8%	23,1%

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin een gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan, omdat het eigen vermogen niet liquide is. Dit is het geval als bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

C. Grondexploitatie

Kengetal grondexploitatie	bedragen * € 1.000,-			
	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
bougrond in exploitatie	22.031	17.495	12.611	12.818
Saldo van de baten (excl. reserves)	98.247	90.965	89.404	88.474
Grondexploitatie	22,4%	19,2%	14,1%	14,5%

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging

van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd, dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.

D. Structurele exploitatieruimte

<i>bedragen * € 1.000,-</i>				
Structurele exploitatieruimte	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Saldo structurele baten en lasten (baten - lasten)	1.351	749	894	724
Saldo structurele onttrekkingen en stortingen in reserves (onttrekkingen - toevoegingen)	578	576	543	488
	1.929	1.325	1.437	1.212
Saldo van de baten (excl. reserves)	98.247	90.965	89.404	88.474
Structurele exploitatie ruimte	2,0%	1,5%	1,6%	1,4%

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

E. Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 302	€ 302	€ 302	€ 302
Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 247	€ 247	€ 247	€ 247
Afvalstoffenheffing voor een gezin	€ 266	€ 266	€ 266	€ 266
Eventuele heffingskorting	€ -	€ -	€ -	€ -
Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 815	€ 815	€ 815	€ 815
Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin	€ 723	€ 723	€ 723	€ 723
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor	112,7%	112,7%	112,7%	112,7%

De OZB en de opcenten zijn voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval landelijk gemiddelde tarieven.

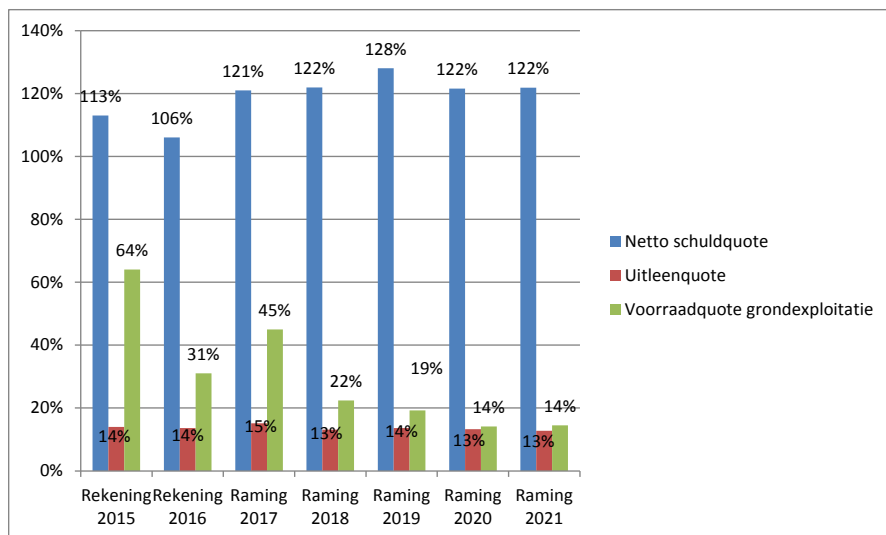
Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

De mate waarbij een tegenvaller kan worden bijgestuurd, wordt ook wel de wendbaarheid van de begroting genoemd. Wanneer een gemeente of provincie te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen.

Financiële positie Zuidplas

De Netto gecorrigeerde schuldquote stijgt vanaf 2016 van 106% naar 122% in 2021. Voor een goed oordeel over de hoogte van de netto schuldquote zijn 2 factoren van belang die het beeld kunnen nuanceren. Ten eerste de hoogte van de uitgeleende gelden aan derden, de zogenaamde uitleenquote, en ten tweede de waarde van de voorraden bouwgrond, de zogenaamde voorraadquote grondexploitaties. Deze 3 kengetallen zijn in onderstaande grafiek in beeld gebracht.

Uitleenquote.

Bij de uitgeleende gelden wordt door de gemeente de rente op de schulden die hier tegenover staan, doorberekend. Met de aflossingen op deze uitgeleende gelden kunnen de schulden worden afgelost. Voor het bedrag aan uitgeleende gelden veroorzaken de schulden per saldo geen last op de exploitatie. De netto schuldquote is daarom verschoond van de uitgeleende gelden.

Voorraadquote

Bij de voorraden bouwgrond wordt onder normale condities de rente van de financiering voor de aankoop bijgeschreven bij de voorraad. De rente

drukt zodoende niet op de exploitatie. Bij de verkoop van kavels worden de rentekosten van deze schulden goed gemaakt. Met de opbrengst van de gronden kunnen ook leningen worden afgelost. De schulden aangaande voor de aankoop van de bouwgrond veroorzaken bij een winstgevend bouwplan per saldo geen lasten op de exploitatie.

Werkelijke schuldenlast

Door de uitleenquote en de voorraadquote van de netto schuldquote af te trekken krijg je inzicht in de schuld die werkelijk op de exploitatie drukt. In 2018 bedraagt de schuld die op de exploitatie drukt 86% die oploopt naar 95% in 2021. De voorraadquote neemt relatief sneller af dan de netto schuldquote. De oorzaak is dat bij langlopende geldleningen de jaarlijkse aflossingen tot een geleidelijke verlaging van de schulden leiden. De daling van de voorraad bouwgrond daalt volgens het MPG sneller in de komende jaren als gevolg van de verwachte grondverkoop.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft aan in hoeverre de bezittingen op de balans zijn afbetaald. Hoe hoger het percentage, des te meer is afbetaald. Bij een solvabiliteitsratio kleiner dan 20% heeft een gemeente zijn bezit zwaar belast met schuld. In de jaren 2018-2021 schommelt de solvabiliteit tussen de 19% en 23%, waardoor de wendbaarheid van de gemeente beperkt is.

De structurele exploitatieruimte is in alle jaren laag. Dit betekent dat de lasten en baten voor het grootste deel structureel zijn en de flexibiliteit in de budgetten beperkt is.

